Безверхий Костянтин Вікторович,
доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансового аналізу та аудиту;
Державний торговельно-економічний університет

АНАЛІЗ УГОД ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАННЯ (M&A) ПІДПРИЄМСТВ ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ

Угоди зі злиття і поглинання (M&A) є важливим інструментом структурних змін у глобальній економіці, оскільки вони забезпечують перерозподіл ресурсів, зростання конкурентоспроможності та інтеграцію національних ринків у міжнародний простір. Південна Америка традиційно відіграє особливу роль у світовій системі M&A, адже її економіки характеризуються високою залежністю від цін на сировинні товари, нерівномірністю економічного розвитку та підвищеними політичними ризиками. Саме ці фактори формують специфічну динаміку угод у регіоні, яка значно відрізняється від північноамериканського чи європейського ринку. Дослідження процесів M&A у Південній Америці набуває актуальності з огляду на зростаючу інтеграцію регіональних компаній у глобальні ланцюги вартості, посилення ролі транснаціональних корпорацій та активізацію приватних інвестицій. Особливе значення має аналіз історичних тенденцій за останні десятиліття, адже вони дозволяють виявити циклічність ринку, залежність від зовнішніх шоків та інституційних трансформацій.

Угоди зі злиття і поглинання (M&A) у Південній Америці є важливим індикатором динаміки корпоративного сектору та рівня інтеграції національних економік у глобальні ринки капіталу. Аналіз статистичних даних за 1990 – травень 2024 рр. (рис. 1) показує виражену циклічність активності: від поступового зростання у 1990-х роках (84 угоди у 1990 р. до 1132 угод у 2000 р.), через спад у період 2001–2003 рр., до стрімкого підйому у 2007–2011 рр. (з максимумом 1798 угод у 2011 р.). Найбільш інтенсивна хвиля M&A спостерігалася у 2018–2021 рр., коли кількість угод досягла історичного піку – 2513 угод у 2021 р. Водночас останні роки характеризуються тенденцією до скорочення: у 2023 р. відбулося лише 1274 угоди, а за п’ять місяців 2024 р. – 444 угоди.

Отримані результати свідчать про значну залежність ринку M&A у Південній Америці від глобальних економічних та фінансових циклів, зокрема світових криз, коливань цін на сировину, політичної стабільності в окремих країнах регіону. Циклічність угод відображає як високий рівень інтегрованості регіону в міжнародні потоки капіталу, так і його вразливість до зовнішніх шоків. Це підтверджує необхідність врахування макроекономічних та інституційних факторів у прогнозуванні подальшого розвитку ринку M&A у Південній Америці.

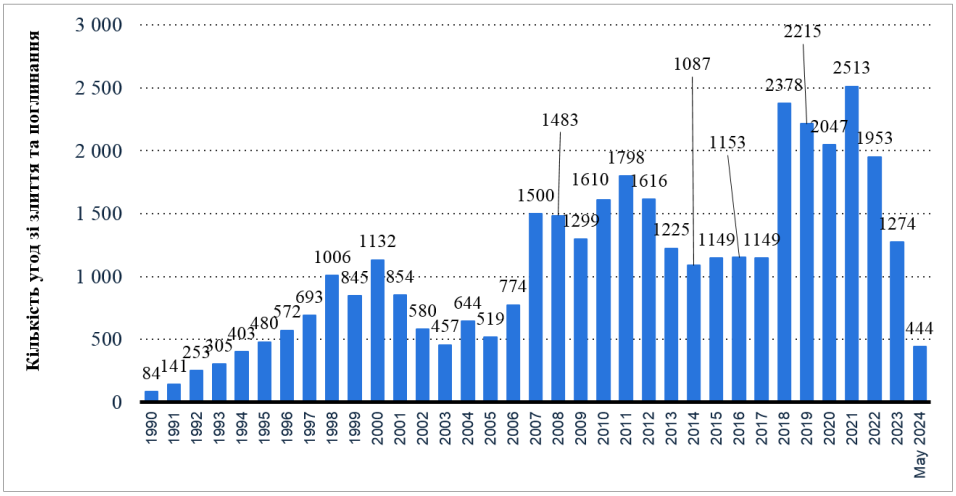

Рис. 1. Кількість угод зі злиття та поглинання (M&A) у Південній Америці з 1990 року по травень 2024 року

Джерело: побудовано автором на основі: [1]

Далі пропонується розглянути вартість угод зі злиття та поглинання (M&A) у Південній Америці з 1990 р. по травень 2024 р. (у мільярдах доларів США) (рис. 2).

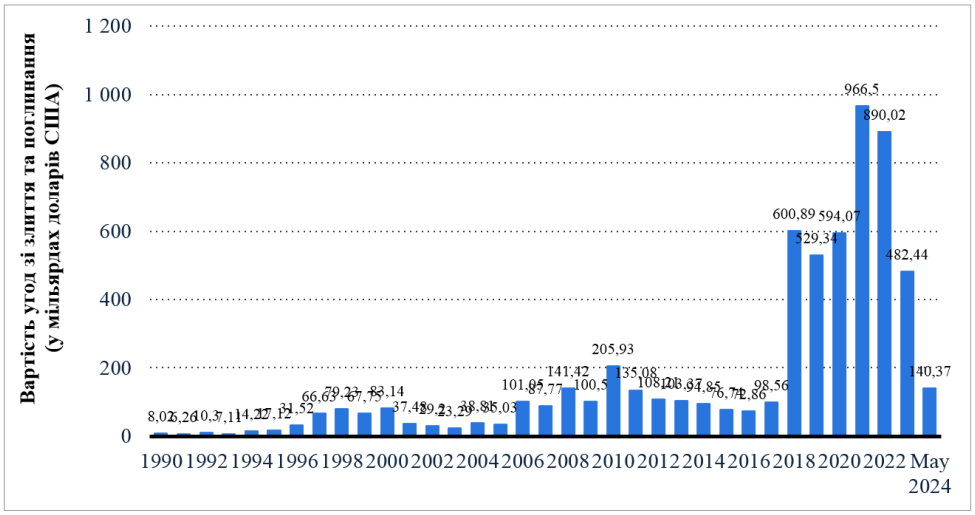

Рис. 2. Вартість угод зі злиття та поглинання (M&A) у Південній Америці з 1990 року по травень 2024 року (у мільярдах доларів США)

Джерело: побудовано автором на основі: [2]

Аналіз статистики вартості угод з 1990 по травень 2024 року (рис. 2) дозволяє виділити кілька етапів, а саме:

1. Перший етап (1990–1996 рр.) характеризувався низьким рівнем активності (менше 20 млрд дол. США на рік), що пояснюється високою інфляцією, структурними проблемами та слабкою інтеграцією фінансових ринків.

2. Другий етап (1997–2000 рр.) відзначився стрімким зростанням обсягів угод (до 100 млрд дол. США), яке було пов'язане з хвилею приватизації

державних підприємств, лібералізацією ринків та інтересом іноземних інвесторів до енергетичного та фінансового секторів.

3. Третій етап (2001–2008 рр.) виявився нестабільним. Після фінансової кризи в Аргентині (2001–2002 рр.) активність знизилася, однак у 2006–2008 рр. відбулося відновлення, коли вартість угод перевищувала 100 млрд дол. США. Головним драйвером виступили високі ціни на сировину та розширення ринку видобувних галузей.

4. Четвертий етап (2009–2015 рр.) розпочався після глобальної фінансової кризи. У 2010 р. спостерігався локальний пік понад 200 млрд дол. США, проте подальші роки позначилися поступовим спадом. Це пояснюється посиленням політичної нестабільності та уповільненням економічного зростання в регіоні.

5. П'ятий етап (2016–2019 рр.) відзначався новою хвилею зростання, особливо у 2018 р., коли вартість угод досягла близько 600 млрд дол. США. Основними чинниками стали укрупнення транснаціональних корпорацій, цифровізація економіки та активне залучення капіталу в телекомунікаційну й енергетичну сфери.

6. Шостий етап (2020–2022 рр.) мав двоїстий характер. У 2020 р. пандемія COVID-19 спричинила різке скорочення активності, проте вже у 2021 р. ринок показав рекордний рівень – майже 1 трлн дол. США. Це пояснюється реструктуризацією бізнесу, зростанням попиту на технологічні активи та переорієнтацією глобальних інвестиційних потоків. У 2022 р. показники залишалися високими (понад 900 млрд дол. США).

7. Сьомий етап (2023–2024 рр.) демонструє тенденцію до зниження. За підсумками 2023 р. та перших місяців 2024 р. вартість угод становила близько 470 млрд дол. США, що вдвічі менше від пікових значень. Основними факторами стали глобальна економічна невизначеність, інфляційний тиск та посилення політичних ризиків у регіоні.

Таким чином, динаміка угод зі злиття та поглинання у Південній Америці тісно корелює з глобальними економічними циклами та внутрішньою макроекономічною ситуацією. Найбільш перспективними галузями для M&A залишаються енергетика, видобувна промисловість, телекомунікації та фінансові послуги. Водночас, значні коливання обсягів угод свідчать про високу залежність ринку від зовнішніх шоків і потребу в стабільнішій регуляторній політиці для забезпечення сталого розвитку цього сегмента інвестиційної діяльності.

Список використаних джерел

1. Number of merger and acquisition (M&A) transactions worldwide from 1985 to 2024 URL: https://www.statista.com/statistics/267368/number-of-mergers-and-acquisitions-worldwide-since-2005/?srsltid=AfmBOoo1xLEe788nDP0KPVi3RrS2S

G06KgcswbKXGIVOeaZ24F4QlTNm
2. M&As worldwide URL: https://www.statista.com/study/12342/mergers-and-acquisitions-statista-dossier/

Бондар Вадим Анатолійович,
здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня,
освітньо-професійна програма «Облік, аудит та оподаткування»;
науковий керівник:
Нечипорук Наталія Віталіївна,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування;
Національна академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ІНШИХ НЕОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

У контексті економічної інтеграції України до ЄС та гармонізації національної системи бухгалтерського обліку з вимогами МСФЗ особливої ваги набуває забезпечення дієвого, методично вивіреного облікового процесу на рівні суб'єктів господарювання. Вагомим елементом структури необоротних активів є інші необоротні матеріальні активи (ІНМА), порядок визнання, оцінки та відображення яких регламентується П(С)БО 7 «Основні засоби» [1]. Фінансовий облік ІНМА має забезпечувати користувачів повною та достовірною інформацією про їх наявність і рух, первісну (або переоцінену) вартість, суму накопиченого зносу та залишкову вартість, що створює підґрунтя для аналітичної оцінки технічного стану, рівня забезпеченості та ефективності використання відповідних ресурсів.

ІНМА використовуються на підприємстві доти, доки зберігають споживчу цінність і здатність генерувати економічні вигоди, виконуючи, переважно, допоміжні та сервісні функції у виробничій, адміністративній й іншій діяльності, пов'язаній з формуванням фінансових результатів. Узагальнення сучасних наукових і прикладних джерел засвідчує ускладнення облікових процедур у частині необоротних активів загалом та ІНМА зокрема, що супроводжується зростанням кола практичних проблем, які негативно впливають на ефективність їх використання. До найбільш типових належать: (1) розбіжності в тлумаченні економічної сутності ІНМА у фінансовому та податковому обліку; (2) методичні труднощі вимірювання та переоцінки вартості; (3) недостатність інформаційного забезпечення управління матеріально-технічною базою на рівні управлінських рішень.